

TAMMI

LITMANEN10

JARI LITMANEN

LITMANEN10

**KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI
HELSINKI**

© 2015 Jari Litmanen ja Kustannusosakeyhtiö Tammi

Kuvat: Juha Tamminen, Jussi Eskola, Lehtikuva,
Witters GmbH Sportfotografie, Fotosports International,
Pere Puntí Photography, Orange Pictures, Stellan Danielsson,
Toni Dueñas sekä Jari Litmasen yksityiskokoelma.
Kuvälähteet mainitaan kuvien yhteydessä.

Etukannen valokuva: Jaanis Kerkis
Takakannen valokuva: Jussi Eskola

Muiden muistelukset Jari Litmasesta: TBR Media
Tilastot ja faktaruudut: Vesa Tikander (Urheilumuseo) ja Markku Kasila

Ulkoasu ja taitto: Timo Numminen

ISBN 978-951-31-7956-4
Painettu EU:ssa

SISÄLLYS

Esipuhe 7

1. Lahdesta ja Hollolasta kaikki alkoi 9
2. Miesten matkaan 31
3. Armeija ja muita muutoksia 57
4. Vihdoin ulkomaille 81
5. Uusia tuulia Amsterdamiin 115
6. Seikkailu Barcelonassa 133
7. Lapsuuden suosikkiseuraan 155
8. Paluu Ajaxiin 175
9. Ammattilaispelaajan arkea 189
10. Kymppipaikka 211
11. Uusiin liigoihin 219
12. Maajoukkue sydämessä 243
13. Lahti–Helsinki–Tallinna 271

Tilastot 284

Hakemisto 298

ESIPUHE

”Milloin aiot lopettaa jalkapallon?” Tätä minulta on kyselty säännöllisesti siitä lähtien, kun palasin Ajax Amsterdamista FC Lahteen kesäksi 2004. Minusta kysymys kuulostaa hieman oudolta.

En muista koskaan lapsena päättäneeni, että nyt aloitan jalkapalloilun. Se on ollut osa elämääni niin kauan kuin muistan. En ole koskaan päättänyt alkaa kävellä, juosta ja niin edelleen. Ei sellaisia asioita päätetä, ne tulevat luonnostaan. Miksi siis pitäisi päättää lopettaa?

Minua on aina viehättänyt brasilialainen tapa suhtautua jalkapalloon. Brasiliassa synnyttään, kasvetaan ja eletään pallon kanssa, ja jotkut lähtevät sieltä ulkomaille pelaamaan amatikseen. Kotiin palattuaan he jatkavat pelaamista itselleen sopivalla tasolla. Ehkä he jatkavat ensin kotimaan sarjoissa, sitten kavereiden kanssa puistoissa ja hiekkarannoilla.

Esimerkkejä riittää. Minua vuoden nuorempi, Euroopan ja maailman parhaaksi vuonna 1999 valittu Rivaldo pelaa poikansa kanssa samassa joukkuees-

sa Brasilian kakkosliigassa. Joulukuussa 2014 puolestaan pelasin samassa näytösottelussa Cafun, Brasilian kaksinkertaisen maailmanmestarin kanssa. Silloin 44-vuotiaana hän pelasi tai harjoitteli kolmesta neljään kertaan viikossa sellaisella tasolla, jonka koki itselleen sopivaksi.

Cafun ammattilaisura on jo ohi, mutta jalkapallosta hän nauttii edelleen. Kilpaurheilu ei ole ainoa tapa pelata.

Minulla on samansuuntainen suhde jalkapalloon. En minä halua lopettaa pelaamista vaan jatkaa sitä omalla tavallani. Harjoittelen ja pelaan edelleenkin, vaikka ammattilaispelit ovat osaltani päättyneet. Haluan huolehtia itsestäni fyysisesti, sitä kautta tunnen itseni paremmin myös henkisesti. Jalkapallo on elämäntapani, se on osa minua. Saan siitä iloa ja hyvää oloa.

Olen kasvanut kiinni jalkapalloon, ja se on kasvanut kiinni minuun. Sen näkee helposti, kun katsoo elämääni taaksepäin.

Hartolassa mummon ja papan kesämökin nurmikentällä.

1.

LAHDESTA JA HOLLOLASTA KAIKKI ALKOI

Synnyin Lahdessa, ja urheilu – oikeastaan kaikki mahdolliset kesä- ja talvilajit yksilö- ja joukkueurheilussa – oli kaupungissa läsnä. Lahti oli silloin ja on vieläkin urheilukaupunki. Siellä on yleisurheilua, pelattu jalkapalloa, jääkiekkoa, koripalloa, lentopalloa ja pesäpalloa. Kaupunki tunnetaan tietysti myös hiihtourheilusta, ja Salpausselän kisat on suomalainen klassikko. Sellaisessa ympäristössä oli vaikea välttyä urheilulta.

Omassa perheessäni urheilu kuului jokapäiväiseen arkeen. Isäni Olavi eli ”Mane” pelasi jalkapalloa, samoin jossain vaiheessa äitini Liisa. Neljä vuotta nuorempi pikkusiskoni Sini valitsi lajikseen koripallon. Kotona minua ei ikinä painostettu urheiluun, vaikka jotkut ovatkin epäilleet isäni vaikuttaneen uravalintani. Olihan hän SM-sarjatason pelaaja, jolla oli tilillään myös A-maaotteluita.

Itse näen asian niin, että urheileminen tai liikuminen oli vahva osa lahtelaisuutta. Kuljin lapsesta

saakka isän ja äidin mukana peleissä ja harjoituksissa, pukukopeissa ja joukkueiden busseissa, joten minun kasvuympäristöni kokonaisuudessaan oli urheilumyönteinen.

Elin normaalin lahtelaisen työläisperheen lapsuuden ja nuoruuden. Kotona meillä ei ollut mitään hienouksia, mutta ei mistään ollut varsinaisesti puuttakaan. Asuimme ensimmäiset vuoteni Liipolassa. Se oli 70-luvun alussa nopeasti rakennettu tyyppillinen kerrostalokaupunginosa, jossa oli paljon lapsiperheitä. Liipolasta on tullut vuosien varrella monia jalkapalloilijoita ja jääkiekkoilijoita, kuten jääkiekkoilijoista Janne Laukkanen ja Pasi Nurminen, molemmat NHL:ssä pelanneita. Jalkapallopuolelta meitä on minun lisäksi ainakin Ismo Lius, Jari Rinne ja Petri Pasanen.

Kun olin kuusivuotias, muutimme Hollolan kunnan puolelle omakotitaloon, josta oli matkaa Lah-

den keskustaan noin kymmenen kilometriä. Kerrostalon kasvattina olin tottunut siihen, että kaikkialla oli samanikäisiä ja vanhempiakin lapsia. Pihoilla leikkittiin ja pelattiin.

Kun menimme ensimmäistä kertaa katsomaan tulevan omakotitalomme tonttia, ajomatka sinne tuntui silloin loputtoman pitkältä. Ensin ajettiin asfalttietä, josta käännyttiin hiekkatielle. Siitä käännyttiin vielä pienemmälle hiekkatielle, jonne laitettiin auto parkkiin. Pienen pojan silmissä olimme keskellä ei-mitään. Sitten kävelimme vielä jonkin matkaa, kunnes isä ja äiti sanoivat, että tähän se meidän uusi talomme rakennetaan.

Ensimmäinen reaktioni oli, että minähän en tänne metsään muuta. Minä jään vanhaan kotiin. Mutta kun taloa sitten ruvettiin rakentamaan ja ympärille nousi muitakin taloja, niin Hollolan Tiilikankaan asuma-alue paljastui erittäin miellyttäväksi paikaksi asua. Siellä oli paljon lapsia ja lapsilla samat pelit ja leikit kuin Liipolan lähiössäkin.

1-vuotiskuva studiossa.

Hartolassa kesämökillä. Isä laittaa matoa koukkuun.

Liipolaan jäi kuitenkin läheinen ystävä, yläkerran Nina, jonka kanssa leikimme paljon yhdessä. Josain vaiheessa Nina ilmoitti haluavansa mennä minun kanssani naimisiin, mutta jonkin ajan kuluttua perui puheensa, koska jos alan pelata jalkapalloa kuten isäni, niin olen paljon kotoa pois. Ninan on täytynyt olla kaukaa viisas. Olimme alle 6-vuotiaita...

Tiilikankaalla toiseksi kodikseni tuli Kautosten perheen koti kolmen ja puolen minuutin polkupyörämatkan päässä meiltä. Heidän kanssaan olimme hyviä perhetuttuja. Isäni oli Timo "Tilli" Kautosen lapsuudenkaveri. He olivat asuneet lapsena samalla asuma-alueella ja säheltäneet kaikenlaista yhdessä. Kumpikin pelasi jalkapalloa Lahden Reippaassa, ja jääkiekossakin he olivat olleet pakkipari. Kun vielä lapsia tuli samaan aikaan, niin yhdessäolo oli luontaista.

Minä olin syntynyt perheen pojista Tommin kanssa samana vuonna, ja me menimme kouluun samalle luokalle. Tommin isovelji Turo oli pari vuotta vanhempi. Hänen kanssaan pelasin aina samassa juniorijoukkueessa, jossa isäni oli valmentajana. Olin paljon tekemisissä veljesten kanssa, yhdessä ja erikseen. Heistäkin tuli jalkapalloilijoita.

Koska isämme pelasivat SM-sarjassa, jalkapalloilu oli meille pojille tuttua puuhaa pienestä pitäen. Pyörimme pelipäivinä Lahden Reippaan pukuhuo-

JARI LITMÄSEN YKSITYSKOKEILMA

Las Palmas 1974. Lapsuuden ainoa lomamatka ulkomaille.

neen lähettyvillä. Lahden Kisapuiston paikat kävivät meille tutuiksi, koska Mane ja Tilli olivat yleensä viimeiset pelaajat, jotka poistuivat kopista. Toitimme odottamaan kotiin pääsyä. Lihikset, makkarat ja jäätelöt oli syöty ja limskat juotu paljon ennen "herrojen" tuloa.

Huomasimme Tommin ja Turon kanssa myöhemmin, että jostain kumman syystä olimme myös itse ne pelaajat, jotka jäivät viimeisinä pukukoppiin. Otimme ihan rauhassa emmekä kiirehtineet pois. Emme ole koskaan sen enempää jutelleet, miksi viivytelimme kopissa. Itse olen ajatellut, että peli vain on niin intensiivinen tapahtuma, että sen jälkeen on hyvä palautua rauhassa, jutella pelikavereiden kanssa ja käydä suihkussa. Mahdollisesti isämme tunsivat samoin.

JARI LITMÄSEN YKSITYSKOKEILMA

Mummo ja pappa sekä minä kastetilaisuudessa.

Vasemmalta: Äitini naisjoukkueen maskottina Lahdessa Mukkulan kentällä. Tiilikankaan lasten maastojuoksukilpailut ja hiihtokilpailut.

Pukukopissa on minusta mukava ottaa rauhassa, mutta minulla on ollut myös pelikavereita, jotka sän-täävät heti pelin päätyttyä suihkuun tai ehtivät läh-teä kotiin ennen kuin itse olen saanut edes peliva-rusteet riisuttua.

Kun pelasin 80-luvun lopussa ensimmäisiä kausia SM-sarjassa eikä minulla ollut vielä ajokorttia, isä kul-jetti minut usein peleistä kotiin. Hän joskus huomaut-ti, että "sieltä pukukopista voisi tulla vähän nopeam-min pois". Siihen oli hyvä kuitata, että muistin kyllä itsekin odotelleeni erinäisiä kertoja pukukopin ulko-puolella. Omat oppisi on otettu haltuun.

LIKUNNAN ILOA

Koulu, perhetausta ja jalkapallo yhdistivät Kautosen poikia ja minua, mutta niin yhdistivät muutkin urhei-lulajit.

Esimerkiksi vuodenvaihteen molemmin puolin hy-pättiin "oma keskinäinen" Keski-Euroopan mäkiweek-ko. Katselimme osakilpailuja ensin televisiosta ja sen jälkeen lähdimme omilla suksilla Kautosten kodin vie-ressä olleeseen pikku mäkeen. Menestyshyppääjät,

niin suomalaiset (Törmänen, Ylianttila, Kokkonen ja niin edelleen) kuin ulkomaisetkin (Innauer, Weißflog ja muut), olivat kovia tekijöitä meidänkin mäessämmä. Muistan itse olleeni monet kerrat Jari Puikkonen, lah-telainen maailmanmestari. Oikeastaan minun oletet-tiinkin olevan nimeni vuoksi juuri Jari Puikkonen. Isä-ni oli muuten nuorempana harrastanut mäkihyppyä, joten sekin harrastus taisi olla minulla tavallaan ve-rissä. En itse kuitenkaan koskaan käynyt varsinaises-sa hyppymäessä. Myös olympialaisten tai MM-kil-pailujen aikaan meillä oli omat kisamme. Niissä me sitten myös hiihdimme.

Wimbledonin tennisturnaus kuului vakioseurat-taviin. Katsoimme pelejä televisiosta, ja sen jälkeen Kautosten asfalttinen kotikatu sai toimia meidän pe-likenttänämme. Tiehen vedettiin liidulla takarajat, ja pari kaveria piteli narua verkkona. Siinä sitten pe-lasivat björnborgit, johnmcenroet ja jimmyconnor-sit aina riippuen siitä, keitä oli finaalissa. Myös Ivan Lendl esiintyi otteluissamme, koska yksi Kautosten puumailoista sattui olemaan mallia Ivan Lendl.

Seurasimme lajia kuin lajia ja yritimme tehdä pe-rässä. Muistan esimerkiksi keihäänheittokilpailut, joi-

ta varten katkaistiin ohut puu ja karsittiin siitä oksat. Sitten vain viiva hiekkaan ja keihästä heittämään!

Koulussa suosikkiaineeni oli ilman muuta liikunta. Siellä käytiin tunneilla läpi kaikki urheilulajit ja koulun jälkeen iltaisin myös liikuttiin eri tavoin. Monipuolinen liikunta oli hyvin luonnollista. Isänikin pelasi jalkapallon ohessa jääkiekkoa noin 18-vuotiaaksi asti. Mäkeä hän hyppäsi 14–15-vuotiaaksi. Äitini puolestaan oli luistellut, yleisurheilut ja pelannut jalkapalloa.

Yleinen urheilullisuus ja liikunnallisuus oli todennäköisesti tyypillistä kaikkialla 70-luvun Suomessa, mutta Lahdessa suhde urheiluun on mielestäni erityinen, niin kesä- kuin talvilajeissa.

Kesälajeista pesäpallo oli maan ykkönen 50-luvulla, 60-luvulta lähtien jalkapallolla on ollut vankka asema lahtelaisessa urheilukulttuurissa. Lentopallossa Lahden Kimmo menestyi 60–70-luvuilla. Koripallo nousi vahvasti esiin, ensin naiset 80-luvulla, myöhemmin 90-luvulla miehet. Talvisin jääkiekko on ollut vahva laji. Mäkihypyistä Lahti tietenkin tunnetaan, ja hyppyrimäet ovat varmasti kaupungin erottuvimma merkki. Yllättävää kyllä, hienoista hiihtomaastoista huolimatta Lahdesta ei Siiri "Äitee" Rantasen ja Aino-Kaisa Saarisen (Hollola) lisäksi montaa tunnettua hiihtäjää ole.

Rippijuhlan. Vasemmalla minä sekä serkkuni Tommi ja Satu. Oikealla serkkuni Josen kanssa.

70-luvun liikuntaharrastuksia muistellessa kannattaa pitää mielessä, että tuohon aikaan kotona sisällä ei ollut oikeastaan mitään tekemistä. Ei ollut tietokoneita, ja televisiossakin oli tasan kaksi kanavaa. Eikä telkkarista tullut mitään erityistä lapsille – paitsi Pikku Kakkonen jossain vaiheessa.

Kotona tuli katsottua televisiosta suurin piirtein ainoastaan Euroviisut, Syksyn Sävel, MM-kisat hiihdossa, yleisurheilussa, jääkiekossa ja jalkapallossa, olympialaiset, jääkiekon Izvestija-turnaus, Keski-Euroopan mäkiweekko, Wimbledonin tennisturnaus ja lauantaisin Englannin liigaa. Silloin tiesi tasan tarkkaan, minä päivänä ja mihin aikaan mitään ohjelmaa tv:stä tuli. Muuten oltiin naapurin kavereiden kanssa pihalla, ja aina oli jotain tekemistä. Meidän lapsuutemme ja nuoruutemme menivät peleissä ja leikeissä.

Itselläni jalkapallo valikoitui lajiksi tavallaan veroperintönä, mutta ihan yhtä vahvasti jääkiekko kulki rinnalla. Pelasin jalkapalloa Lahden Reippaassa ja jääkiekkoa Kiekkoreippaassa. Jaksoin kahta lajia 14-vuotiaaksi asti, mutta viimeisen vuoden aikana ajattelin, että näiden kahden lajin välillä oli tehtävä valinta. Tykkäsin todella lätkästä, ja jos minus-

ta ei olisi tullut jalkapalloilijaa, niin varmasti sitten jääkiekkoilija.

Kuitenkin jalkapallo oli minulle aina enemmän sydämen asia. Kun valinta lopulta piti tehdä, oli selvää, että jääkiekko jää. Itku siinä silti tuli, kun ilmoitin puhelimessa asiasta jääkiekkovalmentajallemme, ketjukaverini Toni Koivusen Markku-isälle.

Nykyään luistelen enää liian harvoin, lähinnä omien poikieni Caron ja Brunon kanssa sekä muutamana kerran talvessa joissakin kutsupeleissä. Vaikka niin jääkiekon pelaaminen kuin pelien katselemisenkin jäävät nykyään vähiin, lapsena jalkapallo ja jääkiekko sopivat hyvin yhteen – siinä oli selvä kesä- ja talvilaji.

AKTIIVINEN URHEILIJA MYÖS FUTISKENTÄN ULKOPUOLELLA

Jari Litmanen tunnetaan niin Suomessa kuin maailmallakin komean jalkapalloilijan uransa vuoksi, mutta nuorempana aika kului aktiivisesti myös muiden lajien parissa.

Litmanen asui perheensä kanssa Hollolassa, Tiilikankaalla. Lähellä asuivat myös joukkueoveri Tommi Kautonen, tämän isovelji Turo sekä Mika Törnvall. Nelikko muodosti tiiviin kaveriporukan, joka touhusi eri urheilulajien parissa ympäri vuoden. Pääpaino oli kesäisin jalkapallossa, mutta iloa irtosi kosolti myös pallopelejä eksoottisemmista lajeista.

– Ympäri vuoden me touhusimme ja pelasimme eri lajeja. Jokaista lajia katsottiin ensin tv:stä, ja sitten piti keksiä se sama laji omissa olosuhteissa. Talvisin tv:stä tuli Keski-Euroopan mäkiiviikko ja laskettelukisoja, kesällä Wimbledonin tennisturnaus sekä yleisurheilua, ja talvella pelattiin jääkiekkoa, Tommi Kautonen luettelee.

Nelikon mielikuvitus oli rajaton. Laskettelukisoissa Tillikanmaan mäen pienet kuuset ja isommat männyt toimivat pujottelurautana, tenniskentän syöttörajat piirrettiin liiduilla asfalttiin ja pituushyppy suoritettiin hiekkalaatikolla.

– Silloin se erityinen juttu oli, että joukkuelajeissa jako ei koskaan muuttunut. Minä ja Jari olimme aina Turoa ja Mikaa vastaan. Henki oli aina se, että me halusimme voittaa kaksi vuotta vanhemmat ja he eivät puolestaan halunneet hävitä nuoremmille, ”Auge” sanoo.

Oli laji mikä tahansa, siinä oli aina kilpailullisuus mukana. Jos ryhmän yksi jäsen oli jostain syystä poissa, pelattiin yleensä jalkapalloa tai jääkiekkoa – riippuen vuodenaikasta. Yksi lapsista oli maalissa ja kaksi muuta kisasivat keskenään.

– Jari oli aika paljon maalissa ja minä Turon kanssa vastakkain. Oli laji mikä tahansa, joku halusi olla paras, Kautonen kertoo.

Kaveriporukka otti vaikutteita

tv:stä myös jalkapalloon. Kun Englannin pääsarjaa näytettiin Ylen TV2:lla, halusivat aktiiviset urheilijat tuoda myös omaan ykköslajiinsa vaikutteita Britteinsaarilta.

– Hommasimme Reippaan edustusjoukkueelta Mitre multiplex-pallon, koska Englannissa pelattiin sillä. Märillä ja viileillä ilmoilla piti myös ilman muuta laittaa linimentit pintaan ennen peliä ”pukuhuoneessa”, ja sen mukainen oli sitten haju sisätiloissa, Kautonen muistaa.

Kautosen mielestä monen lajin epävirallinen harrastaminen oli ilman muuta etu myös jalkapallossa. Lajien laajasta kirjosta ei aina-kaan ollut haittaa, sillä sekä Kautosen molemmat veljekset että Litmanen etenivät urallaan vähintään Suomen pääsarjatasolle asti.

– Ne olivat niin kovia ja hyviä tapahtumia, että jätin jopa muutamia joukkueharjoituksia väliin niiden takia silloin 10–12-vuotiaana. Koin ne paremmiksi! Kautonen nauraa kovaan ääneen. ■

Joskus tosin oli hiukan haastetta sovitella aikatauluja yhteen. Muistan monia kouluuamuja, kun sekä lätkä- että futiskassi piti laitaa valmiiksi. Ensin kouluun, koulusta kotiin ja linja-autolla kaupunkiin lätkäkamat yhdellä olalla ja futiskamat toisella. Molemmat treenit läpi peräkkäin, ja sitten joko hyppäsin taas linja-autoon tai isä tuli hakemaan minua kotiin. Se oli mielettömän hienoa aikaa. Uskon, että silloin intohimonni ja sitoutumiseni urheiluun ja liikkumiseen vahvistuivat.

En pysty muistamaan, että olisin ikinä jäänyt yksitäkään treeneistä pois siksi, että minua ei olisi kiinnostanut mennä. Enemminkin oli toisinpäin. Esimerkiksi talvisin jääkiekkoharjoitusten pakkasraja ulkona taisi olla -20° . Muistan, kuinka joskus puhaltelin lämpömittariin, jotta saatoin soittaa jollekin pelikaverille kertoakseni lämpötilan olevan meillä vain $-19,5^{\circ}$. Sillä tavalla todistelin, että oli riittävän lämmintä treenata ulkojäällä.

Asuma-alueemme keskellä sijaitsi kenttä, joka oli kiva kokoontumispaikka lapsille. Siellä käytiin aina kovia leikkejä kesät talvet, ja siellä myös tapasi monenlaisia ihmisiä. Alueellamme asui mielenkiintoista väkeä, muun muassa sittemmin näyttelijänä ja koomikkona tunnetut Salmisen sisarukset Eppu ja Krissi, näyttelijä Oskari Katajisto ja formulamiehinä tunnetut Koirasen veljekset.

LAHDEN REIPAS JA MUUT SUOSIKIT

Voi siis perustellusti sanoa, että synnyin ja kasvoin kiinni urheiluun ja varsinkin jalkapalloiluun. Samalla tavalla minä juurruin Lahden Reippaaseen.

Isäni pelasi kymmeniä vuosia Reippaassa, jossa hän voitti yhden Suomen mestaruuden ja viisi kertaa Suomen cupin. Ihan pienenä olin Lahden Reippaan

Lahden Reippaan naisten joukkue, minä maskottina.

ensimmäisen naisjoukkueen eli mimmiliigajoukkueen maskottina. Äitini oli liittynyt joukkueeseen heti, kun se perustettiin 70-luvun alussa.

Pikkulapsena oranssimustat värit näkyivät ympärilläni. Kun menin kylään Kautosille, Reipas tuli vastaan sielläkin, koska Tilli oli isäni joukkuekaveri. Sis-koni kummisetä oli Matti Sandberg, Reippaan pelaaja hänkin. Vasta kun itse rupesin pelaamaan joukkueessa, aloin ymmärtää, että Lahdessa oli muitakin joukkueita.

Toisaalta 70-luvulla katseltiin televisiosta Englannin liigaa, ja Liverpoolista tuli suosikkijoukkueeni. Ainakin jo kaudelta 1976–77 muistan Liverpoolin joukkueen, jossa suosikkini oli ensin Kevin Keegan, punainen numero 7 pitkine kikkarahiuksineen ja Patricin kenkineen. Samassa joukkueessa pelasivat myös muun muassa John Toshack, Phil Neal ja maalissa Ray Clemence – sekä tietenkin Phil Thompson, myöhemmän ajan apulaismanageri Liverpoolissa.

Kevään 1977 Euroopan cupin – silloisen Mestarien liigan – voiton jälkeen Keegan siirtyi Saksaan HSV:hen, ja hänen korvaajakseen ostettiin Celticistä uusi numero 7, Kenny Dalglish. Hänestä tuli seuraava ja suurin suosikkini Liverpoolissa niin kuin monelle muullekin Liverpool-fanille!

Suomessa katselin Reippaan pelien lisäksi tietenkin myös maaotteluita. Olympiastadionilla kävimme isän kanssa katsomassa useammankin pelin. Muistan elävästi Atik Ismailin, joka oli yksi suomalaisista suosikkipelaajistani. Kerran hän heitti tekemänsä maalin jälkeen kuperkeikan (taisi olla Suomi–Kreikka- tai Suomi–Unkari-peli), jota oli tietenkin kokeiltava siten myöhemmin omissa treeneissä.

Myös Argentiinan MM-kisat 1978 iskostuivat lähtemättömästi mieleeni. Mestarijoukkueen suuri sankari oli tietenkin turnauksen maalikuningas Mario Kempes. Joukkueessa pelasivat muun muassa Daniel Passarella, Osvaldo Ardiles, Leopoldo Luque, Alberto Tarantini, maalivahti Ubaldo Fillol numerolla 5 ja niin edelleen. Ihan viimeisten joukossa joukkueesta oli pudonnut joku nuori, pieni 17-vuotias pelaaja. Seuraavana vuonna 1979 tämä nuori, pieni poika johdatti Argentiinan nuorten maailmanmestariksi.

Noihin aikoihin, 1979–80, liityin ensimmäiseen viralliseen joukkueeseeni, Lahden Reippaan F/E-junio-reihin, jossa olin pari vuotta muita nuorempi. Kerran kun pelasimme yhdessä turnauksessa, yhden pelikaverin isovelji ryhtyi antamaan meille erilaisia lempinimiä. Yksi sai olla Kempes, toinen Ardiles ja joku kolmas Keegan. Minä olin joukkueen tummin, pienin ja nuorin ja sähelsin siellä muiden mukana – tai jaloissa. Varmaan siksi hän antoi minulle nimeksi Diego.

Olin pettynyt siihen, että minulle annettiin nimeksi vain "joku Maradona", vaikka olisin halunnut olla mieluummin joku hyvä pelaaja, kuten Ardiles, Kempes tai Keegan. Koulussakin, kun englannin kielen opiskelu alkoi ala-asteella ja jokainen sai valita tunneille oman englantilaisen nimen, minä olin Kevin (Kenny oli skotlantilainen...).

Joka tapauksessa nimi Diego Maradona jäi vaivaamaan niin paljon, että päätin selvittää, kuka oikein oli kyseessä. Sain aika nopeasti selville hänen tarinansa, ja viimeistään 1982 maailmanmestaruuskisojen alla tästä argentiinalaisesta ihmepojasta odotettiin seuraavaa maailman parasta pelaajaa. Hänet oli juuri ennen kisoja ostettu ennätyssummalla Barcelonaan.

Vaikka pysyin edelleen uskollisena Lahden Reippaalle, Kevin Keeganillekin HSV-siirrosta huolimatta ja Kenny Dalglishille, niin vuonna 1982 jalkapalloelämässäni oli yksi erityisen merkittävä pelaaja lisää, jonka uraa seurasin. Ihmettelin, kuinka joku voi olla niin mielettömän hyvä kaikkien muiden hyvien pelaajien joukossa. Maradonan fanittaminen ei siis alun perin ollut oma keksintöni, vaan hänet tavallaan tungettiin minulle – mutta en valita.

Noihin aikoihin oma peliurani oli jo hyvässä vauhdissa. Kun aloitin Reippaassa, pelasin ensin syksyllä yhdessä F-junioreiden turnauksessa, se taisi olla Saimaa Cup Lappeenrannassa. Talvella joukkue siirtyi E-junnuihin, ja minä seurasin perässä, vaikka olin muita nuorempi.

ENSIMMÄINEN OTTELUNI

Itse asiassa olin ehtinyt tehdä debyyttini virallisessa ottelussa jo aiemmin, kesällä 1979.

Naapurustossa asunut Arto Järvinen pelasi maalivahtina kotikulmamme Salppiksen joukkueessa. Salppakangas oli Hollolan suurin keskus, jossa oli kauppoja, kirjasto, koulu ja niin edelleen. Oli kesäloma, ja lähdin Arton mukaan seuraamaan heidän peliään. Pyöräilimme kentälle, ja perillä selvisi, ettei heillä ollut tarpeeksi pelaajia. Tarvittiin ainakin yksi poika lisää, jotta he saisivat aloittaa pelin.

Arto ehdotti valmentajalle, minua osoittaen, että otetaan tuo poika mukaan. Valmentaja vähän epäili, voiko niin pieni poika pärjätä, mutta Artsi vakuutti, että kyllä se pärjää.

Menin siis muiden mukana työmaaparakilta näyttävään pukukoppiin, jossa minulle annettiin paita numero kolme. Valmentaja alkoi sitten numerojärjestyksessä kirjata ylös nimiä ja syntymäaikoja. Pian tuli minun vuoroni. Kerroin olevani Jari Litmanen ja syntyneeni 20. helmikuuta 1971.

Valmentaja rupesi röhimään, että miten tämä nyt meneekään. Muut pojat olivat syntyneet siinä vuoden 1964 tai 1965 paikkeilla. Joukkue oli Salppiksen C-juniorit, ja minä olin ekaluokkalainen, tosin toiselle

Koulupiirustus
ala-asteelta.

menossa. Pelipaitani ylettyi polviin asti, ja hihat olivat 20 senttiä liian pitkät.

Päysin kuitenkin kentälle. Se oli matsi Salpakankaan koulun hiekkakentällä: hollolalainen Salppis vastaan lahtelainen Stars. Muistaakseni pelasimme yhden miehen vajaalla, mutta voitimme silti jotain 5–2. Minä pelasin oikealla laidalla ja taisin päästä syöttämään kaksi maalia. Se oli debyyttini virallisissa otteluissa.

Pelin jälkeen valmentaja kyseli, olinko kiinnostunut pelaamaan jatkossakin. Kysyin kotona isältä luvan, eikä hänellä ollut mitään sitä vastaan, jos keran intoa on.

Seuraavaksi lähdettiin linja-autolla elämäni ensimmäiseen vierasotteluun. Matka Salpakankaalta Hollolasta Mäntsälään tuntui todella pitkältä. Perillä kaikki oli tosi hienoa – kentällä oli jopa katsomo, ehkä sadalle ihmiselle. Pelissä olimme häviöllä 0–1 ja istuin vaihdossa, kun parisen minuuttia ennen loppua valmentaja laittoi minut kentälle vasempaan laitaan. Onnistuimme tekemään 1–1-tasoituksen, ja minäkin tuulettelin innoissani muiden mukana. Pelin jälkeen tunnelma pukukopissa ja bussissa oli mahtava! Siis ainakin minulla.

Kotona kerroin ylpeänä, kuinka hieno peli meillä oli ollut ja että olimme nousseet tasapeliin. Isä kysyi, kuinka paljon pelasin. Kerroin, että varmaan siinä kaksi minuuttia peliaikaa tuli, tosin kertaakaan en koskenut palloon. Mutta ei se haitannut, hienoa oli!

Pelasin Salppiksessa kesällä 1979 yhteensä kolmessa neljässä ottelussa. Salppiksen ajoilta jäi muitakin hauskoja muistoja. Ursan hiekkakenttä Lahden kaupunginsairaalan vieressä oli legendaarinen. Siellä voitiin pelata ja harjoitella talvellakin, koska se aurattiin ja hiekoitettiin. Se myös sijaitsi korkeammalla, siksi aurinko lämmitti sen keväällä ensimmäisenä pelikuntoon.

Ursan kentällä pelattiin aina myös kevään ensimmäiset miesten harjoitusottelut, ja olin ollut siellä katsojassa Reippaan edustusjoukkueen pelejä. Fiilis oli hieno, kun pääsin sinne itse pelaamaan Starsia vastaan Salppiksen C-junioreissa.

Meitä istui vaihtopenkillä kolme kaveria. Meidän mielestämme peli taisi olla vähän tylsä, koska yksi kaverista ehdotti, että lähtisimme vähän kävelemään. Lähistöllä oli vanhoja puutaloja, ja kohta olimme niiden pihoilla keräämässä omenoita. Pyörittyämme aikamme kentän liepeillä palasimme takaisin penkille taskut täynnä. Niitä omenoita sitten syötiin pelin loppuun saakka. Muistaakseni tulos oli 1–1.

Kun palasin kotiin, isä tiedusteli taas, miten oli mennyt. Ilmeisesti vähän pettyneenä kerroin tasapelistä ja siitä, ettei peliaikaa ollut herunut. Seuraavana päivänä isä oli tavannut valmentajan ja kysellyt pelistä. Valmentaja oli kertonut, ettei ollut uskaltanut laittaa minua kentälle, koska vastustajalla oli puolustajana niin paljon isompi kaveri, joka taisi vähän haiskahtaa viinallekin. Omenoista ei kai tullut puhetta.

Urani Salppiksessa ei kestänyt muutamaa peliä enempiä, mutta ne olivat joka tapauksessa ensimmäiset kokemukseni seurajalkapallosta. Syksyllä liityin Reippaan F-junioreihin.

ELÄMÄÄ TIILIKANKAALLA

Olin tietenkin tutustunut jalkapalloon jo aikaisemmin. Kuusivuotiaana olin ilmoittanut haluavani jalkapallokouluun, ja Reipas järjesti sellaisia eri kentillä ympäri Lahtea. Lähin kenttä oli Kärpäsen koulun kenttä, jonne oli matkaa noin seitsemän kilometriä. Kuljin matkan pyörällä yhdessä Reippaan edustusjoukkueen huoltajan Voitto Mäkisen pojan Maken kanssa. Sain koulusta mitalinkin, kun voitimme Benfican joukkueena pienten sarjan vuonna 1977.

Nykypäivänä tuntuisi aika hurjalta, että kuusivuotiaat kävisivät itsekseen polkupyörällä niin kaukana, mutta silloin se oli ihan tavallista. Muutenkin elämä oli siihen aikaan varmasti erilaista kuin nykyään. Oma koulumatkani oli kolmisen kilometriä, ja kuljimme sen pyörällä. Jos oli liikaa pakkasta, silloin käveltiin ja talvella myös hiihdettiin. Suoriutuminen kouluun ja sieltä takaisin omin voimin oli silloin täysin tavallista. Jos koulun jälkeen illemmalla oli harjoituksia, harjoiteltiin. Jos harjoituksia ei ollut, keksittiin itse

Turo, Kautosten naapuri Mikko Kivistö ja minä Liverpool-paidassa linja-autopysäkillä.

kaikenlaista puuhaa, urheilua tai muita tavallisia lasten pelejä ja leikkejä.

Hollolan Tiilikankaan omakotialueella ei paljon pahoja tehty. Läheisellä Salpakankaan kerrostaloalueella oli toisinaan jotain hämminkiä, mutta meidän alueellamme sain viettää todella rauhallisen lapsuuden ja nuoruuden. Jos olisimme jääneet asumaan Liipolaan, niin kuin pienenä halusin, tilanne olisi voinut olla toisenlainen, sen verran hurjia juttuja olen sieltä myöhemmin kuullut.

Kun aloitin koulun, olisin kuulunut Salpakankaan ison koulun piiriin. Kautosen veljeksistä vanhempi Turo oli kuitenkin aloittanut koulun Hälvälän ala-asteella, joka oli pieni maaseutukoulu peltojen keskelä. Sinne menimme myös me Tommin kanssa Turon

perässä. Poikien äiti kyyditsi kuplavolkkarilla meidän kolmen lisäksi muutamaa muuta naapurinpoikaa kahden luokan ajan. On siinä Outi-äidillä ollut kestämistä, kun autossa on istunut 5–7 pikkupoikaa. Muistan, että ne koulumatkat olivat ainakin meistä pojista hauskoja.

Hälvälän koulussa oli vain kuusi luokkaa, ja siksi kaikki tunsivat toisensa. Se oli kiva koulu. Sieltä muistan muun muassa näyttelijä Ville Haapasalon, joka oli vuotta alempana. Pelasimme molemmat jääkiekkoa Kiekkoreippaassa peräkkäisissä ikäluokissa, joten näimme toisiamme koulun lisäksi myös jäähallilla.

Lapsuuteni oli varsin suojaisa, oli rauhallinen asuma-alue ja rauhallinen koulu. Kyllä mekin silti jotain paheita harrastimme. Joskus kymmenen ikävuoden vaiheilla poltimme salaa muutaman tupakan. Menimme Kautosen veljesten ja pikkusiskoni Sinin kanssa autotalliin tupakalle, kun vanhemmat olivat pois. Kovasti vannotettiin siskoa, ettei kenellekään saa kertoa. Jäimme kuitenkin kiinni, ja kävin äidin kanssa tiukkasävyisen keskustelun. Hyvin nopeasti pääsimme sopuun siitä, ettei tupakointi ollut minun juttuni – eikä se hyvältä edes tuntunut.

Sitten kerran, joskus vuosia tätä myöhemmin, oli taas tapahtunut jotakin, josta vannotin Sini-siskoa olemaan kertomatta kenellekään. Sini lupasi olla kertomatta ja muistutti, ettei ole kertonut tupakanpollostakaan. Poikien kanssa nauroimme, että sen voi kyllä kertoa, koska jäimme kiinni jo vuosia sitten. Tulipa siinä ainakin todettua siskon lojaluus.

TÄRKEITÄ HENKILÖITÄ ELÄMÄSSÄNI

VANHEMMAT

Isäni Olavi Litmanen on itse ollut pelaaja ja myös valmentajani juniorijoukkueissa. Kävimme kahdestaan säännöllisesti harjoittelemassa myös viikonloppuisin ja loma-aikoina. Sain häneltä esimerkkiä, hyviä neuvoja sekä asenteen, että silloin kun treenataan, ollaan tosissaan. Äitini Liisa Litmanen opetti minulle vastaavasti elämän perustaitoja: ruoanlaittoa, tiskaamista, pyykinpesua ja siivousta. En koskaan pitänyt tällaisia asioita vastenmielisinä vaan ymmärsin jo nuorena, että niiden hoitaminen on elämän perusasioita.

ISOVANHEMMAT

Minulla on ollut urallani ja elämässäni monia pettymyksiä, kuten lukuisat loukkaantumiset. Isoisäni haavoittui sodassa ja sai sirpaleita keuhkojen ympärille. Hän väsyi helposti mutta teki silti hymyillen kuntoutusliikkeitään aamu- ja iltapäivisin ja illalla. Hänen positiivisuuttaan ja sitkeyttä ajatellessa omat loukkaantumiseni ovat tuntuneet pieniltä – tai eivät ainakaan ylitsepääsemättömiltä asioilta. Myös molemmilta isoäideiltäni opin kiitollisuutta elämän pienistä asioista. Ollaan tyytyväisiä ja kunnioitetaan sitä, mitä meillä on.

SIMO SYRJÄVAARA

Simo Syrjävaara otti minut 14-vuotiaana maajoukkuerinkiin. Hän opetti minulle kansainvälisen jalkapallon ensi askeleet ja muutenkin paljon hyviä juttuja. Hän oli pelannut isäni kanssa niin vastustajana kuin pelikaaverina samassa joukkueessa, ja minut hän muisti kuulemma lastenrattaista asti. Side häneen oli erityislaatuinen.

HANNU HÄMÄLÄINEN

Hannu Hämäläinen otti minut 15-vuotiaana suoraan B-junioreista roh-

keasti mukaan Reippaan edustusjoukkueeseen ja opetti työnteon merkityksen. Hän oli palomies, ja meillä oli syksyisin ja alkutalvisin paloasemalla voimaharjoittelua aina sen mukaan, miten hänen työvuoronsa ja oma ohjelmani sopivat yhteen.

HARRI KAMPMAN

Harri Kampmanilta opin vieläkin ammattimaisempaa otetta harjoitteluun. Hänen kanssaan treenaamiseen tuli laadullista ja määrällistä lisäystä. Hän oli kunnianhimoinen ja eteenpäin pyrkivä valmentaja, joka sopi erinomaisesti siihen urani vaiheeseen. Meillä molemmilla oli halu ja mahdollisuus panostaa jalkapalloon. Hape oli tärkeässä roolissa ennen lähtöäni ulkomaille ja oli koko 90-luvun mukana monissa jalkapallon ulkopuolisissakin asioissa.

LOUIS VAN GAAL

Louis van Gaal on ollut urani paras valmentaja. Hän luotti minuun ja näki minussa potentiaalia. Olin tietenkin luonut Suomessa pohjan jalkapalloilijana, mutta ne viimeiset 15–20 prosenttia, jotka tarvittiin askeleeseen Suomesta kansainväliselle huipulle, sain van Gaalilta ja hänen valmennusryhmältään sekä pelaajaryhmältä. Minulla oli kyllä kykyjä, mutta van Gaal, hänen harjoitus- ja pelitapansa sekä koko Ajaxin joukkue hioivat ne huippujalkapalloilun mukaisiksi.

HEIKKI MARTTINEN

Heikki Marttinen oli minulle tärkeä henkilö tausta-asioiden hoidossa. Hän hoiti kaikki sopimusasiat ja antoi isällisiä neuvoja, jotka eivät koskeneet pelkästään taloutta vaan elämää yleensä. Heikki oli kansainvälinen mies, jolla oli paljon elämäkokemusta. Hänen kuolemansa 2010 tuli yllättäen ja on ollut

minun elämäni suurimpia menetyksiä. Olen suuresti kiitollinen, että minulla oli mahdollisuus elää kaksikymmentä vuotta niin uskomattoman hienon ihmisen lähellä.

ERKKI LITMANEN

Erityismaininta kummisedälleni, isäni veljelle Erkki Litmaselle, joka on auttanut minua monin eri tavoin elämäni varrella.

HOITO-OSASTO: PAAVO LEIRAMO JA JARI-PEKKA KEURULAINEN

Hieroja Paavo Leiramo on tuttu jo 80-luvun puolivälistä poikamaajoukkueiden ja Lahden Reippaan ajoilta. Sittemmin olen saanut hänen käsittelyjään myös A-maajoukkueessa sekä Amsterdamissa ja Barcelonassa. Paavo ei ole hoitojensa kanssa ikinä katsonut kelloa tai aikataulua. Jari-Pekka Keurulainen on ollut avainasemassa kuntoutusprosesseissa viimeiset 15 vuotta. Hän on käyttänyt aikaa ja vaivaa pitääkseen minut kunnossa.

LUKUISAT VALMENTAJAT

Heihin kuuluu esimerkiksi Turo Flink, joka rohkeasti peluutti minua 17-vuotiaana Markus Törnvallin rinnalla Lahden Reippaassa 1988. Se oli minun läpimurtovuoteni miesten sarjassa. Maajoukkuevalmentaja Jukka Vakkila puolestaan nosti minut A-maajoukkueeseen 18-vuotiaana, ja sitä seuraavana vuonna olin jo vakiopelaaja maajoukkueessa ja vuoden pelaaja Suomessa.

OMA PERHE

Puoliso ja lapset. Perhe on kaiken perusta.

Sinillä ei aina ollut helppoa. Hän aloitteli jalkapalloakin ja kävi Reippaan jalkapallokoulussa. Reippaalla ei kuitenkaan ollut hänen ikäluokkansa tyttöjoukkuetta, joten pelatakseen olisi pitänyt liittyä kilpailija Kuusysiin. Se oli Reippaan perheen tyttärelle vaikea paikka, kun ulkopuolisetkin rupesivat puutumaan asiaan, että joku raja pitää olla eikä nyt ainakaan Kuusysiin voi mennä. Aika kovia sanoja alle 10-vuotiaalle, joka olisi vain halunnut pelata. Tosin kaikki tapahtui hymyssä suin, leikillään, mutta eihän lapsi tällaista ymmärrä.

Jorma Salonen, isän pelikaveri Reippaasta, ehdotti Sinille sitten koripalloa jalkapallon sijaan. Hän seurusteli Suomen kaikkien aikojen parhaan naiskoripalloilijan Lea Hakalan kanssa, ja Lea valmensi silloin tyttöjoukkuetta. Niin jalkapallo sai Sinin osalta jäädä. Onneksi sisko tykkäsi koripallosta ja pelasikin pitkään. Samainen Salosen Jommi näki kerran yhden tyttöjen pelin ja kertoi siitä isälle, että Sini pelasi hyvin, teki yhtä pistettä vaille kaikki joukkueen pisteet eikä ollut edes mitenkään itsekäs.

URHEILU-URALLE

Nuorempana asuinympäristössäni liikunta oli kaikille lapsille jokapäiväistä, siten omakaan urheileminen ei tuntunut mitenkään erikoiselta. Tilanne kuitenkin muuttui 14-vuotiaana, kun lopetin jääkiekon keväällä ja aloin kesällä systemaattisesti harjoitella jalkapalloa omalla ajallani. Syksyllä harjoittelu jatkui Lahden suurhallissa.

Pelikausi loppui jossain vaiheessa syyskuussa, ja halli avattiin marraskuussa. Tuntui todella hyvältä päästä kunnolla valaistuun ja lämpimään halliin, kun ulkona oli pimeää ja kylmää. Siellä pystyi treenaamaan kevyissä vaatteissa ja normaalit jalkapallokenkät jalassa.

Säännöllisesti koulun jälkeen kävin siellä itsekseäni. Muistan, että päästyäni kahdelta koulusta nappasin mukaani muutaman voileivän ja mehua ja ehdin linja-autolla hallille kolmeksi. Yleensä siellä ei ollut muita, siksi hallissa oli hiljaista. Jotkut kaverit siellä

”Muistin tarinat Maradonasta, joka vietti kaiken vapaa-aikansa pallon kanssa ja kertoman mukaan nukkuikin pallo tyynyn vieressä.”

minun lisäksi alkoivat myöhemmin kuitenkin käydä, kuten Kautosen Tommi sekä eräs pieni poika nimeltä Joonas Kolkka.

Monet kerrat olin Suurhallissa kolmesta jopa ilta-yhdeksään. Jätin kotiin isälle lapun, että olen hallilla – silloin ei ollut kännyköitä. Joskus viiden–kuuden aikoihin isällä oli tapana ajaa hallille kyselemään, joko olen valmis lähtemään kotiin. Yleensä pyysin, että jäisimme vielä hetkeksi. Isä odotteli lueskellen iltapäivälehtiä. Seitsemän maissa sama toistui. Yhdeksältä hallia ruvettiin laittamaan kiinni ja isä totesi, että nyt pitää lähteä – minun piti mennä aamulla kouluun ja hänen puoli seitsemäksi töihin. Jossain vaiheessa isäkin oppi tulemaan hallille suosiolla vasta myöhemmin, koska tiesi, etten kuitenkaan halua lähteä ennen yhdeksää. Nämä olivat siis päiviä, jolloin ei ollut joukkueharjoituksia. Isänihan oli pitkäaikaisin juniorivalmentajani.

Hallissa ensimmäiset jaetut vuorot alkoivat noina aikoina vasta puoli viideltä, joten ensimmäiset puolituntia koko kenttä oli vapaana. Pomputtelin siellä palloa, harjoittelin harhautuksia ja laukauksia tai syöttelin seinään. Kun harjoitusvuorot sitten alkoivat, saatoinkin kysyä Reippaan joukkueilta, pääsenkö mukaan treeneihin. Jos oli Kuusysin vuoro, en mennyt mukaan treeneihin mutta kysyin valmentajalta, voinko harjoitella yksikseni jossain nurkassa. Pidin aina huolen, etten häirinnyt harjoituksia, eikä yksikään Kuusysin valmentajista koskaan kieltänyt minua treenaamasta omin päin. Lahti oli kuitenkin sen verran pieni kaupunki, että jalkapallopiireissä ihmiset tunsivat toisensa.

Sen sijaan useamman kerran eräs hallin vahtimestareista ilmoitti, että olen Hollolan puolelta ja halli on tarkoitettu lahtelaisille. Isännöitsijäkin joskus mainitsi, että valoja ei laiteta päälle. En kuitenkaan antanut periksi. Jossain vaiheessa sain Reippaalta lapun, jossa kerrottiin, että tämä kaveri on Lahden Reippaan juniori ja hänellä on lupa harjoitella hallissa.

Vahtimestarien paikat oli jaettu eri seuroille. Yksi vahtimestareista oli Reippaan huoltaja Aimo Pihkola, ja Kuusysin eli ”Kyykän” oli Keijo Voutilainen, isän vanha pelikaveri ja valmentaja ja Kuusysin edustusjoukkueen silloinen valmentaja. ”Velho” näki innostukseni ja päästi minut halliin mielellään. Ilmeisesti hän myös pyysi muuta hallin henkilökuntaa ja Kuusysin valmentajia antamaan minun treenata. Muutamasta tapauksesta huolimatta sainkin olla hallilla rauhassa.

Suurhallissa aloin tavata muita jalkapalloilijoita. Muistan, kuinka noin 10-vuotias Joonas Kolkka alkoi pyöriä hallilla enemmän ja enemmän. Me teimme siellä välillä joitain harjoituksia yhdessä, kun hänkin alkoi käydä siellä koulun jälkeen. Joonas on minua kolme vuotta nuorempi, ja olin nähnyt häntä Reippaan ja Kiekkoreippaan nuoremmissa juniorijoukkueissa.

Myös Kautosen Tommi tuli joskus mukaan hallille, mutta viihdyin siellä ihan hyvin yksinkin. Muistin tarinat Maradonasta, joka vietti kaiken vapaa-aikansa pallon kanssa ja kertoman mukaan nukkuikin pallo tyynyn vieressä. Itse en kotona uskaltanut ottaa palloa sänkyyn, koska ajattelin äidin kieltävän sen kuitenkin. Kesäpaikassa mummon ja papan kanssa saattoin ottaa pallon yöksi viereen, kun olin puhdistanut sen päivän treenien jälkeen ja kysynyt mummolta luvan. Mummo ei pitänyt sitä mitenkään hulluna, kun kerroin hänelle tarinan Maradonasta.

Minut usein mainitaan Suurhallin kasvatiksi, mutta olin jo ehtinyt aloittaa pelaamisen ennen kuin halli valmistui talveksi 1981. Olin silloin 9-vuotias. Sitä ennen samalla paikalla sijaitsi maapohjainen kuplahalli. Sitä paitsi juniorina halliin pääsi 1–2 kertaa viikossa, lisäksi harjoittelimme koulujen liikuntasaleis-

sa parketilla sekä ulkona. Vielä Reippaan edustusjoukkueessakin harjoittelimme talvella ulkona lumisilla kentillä. Kengänpohjiin laitettiin silloin autonnsatat paremman pidon takia. Helmi–maaliskuussa halli oli aina monta viikkoa kiinni, koska silloin oli Salpausselän kisat ja messuja.

Osasin joka tapauksessa arvostaa Suurhallia. Muualle Suomeen vastaavia halleja alkoi nousta vasta paljon myöhemmin. Harjoitusolosuhteet näkyivät 80-luvulla myös lahtelaisjoukkueiden menestyksessä. Kunnan halli antoi huiman etulyöntiaseman. Siihen aikaan talous ei ollut niin määräävässä asemassa kuin nykyään. Silloin pelaajia pystyi houkuttelemaan muualta Lahteen jo pelkästään tarjoamalla hyvät olosuhteet. Pelaaminen yhdistettiin opiskeluun tai työhön.

Nuo ajat tuntuvat jo kaukaisilta, mutta ensimmäisenä kokonaisena SM-sarjakautenani vakio pelaajana vuonna 1988 sekä Kuusysi että Reipas pelasivat ihan loppuun asti mitalista. Lopulta me jäimme neljänneksi ja Kuusysi toiseksi, mutta kaksi lahtelaista joukkuetta oli kuitenkin neljän joukossa. Nyt seurat on yhdistetty, ja ensimmäiset 15 yhteistä vuotta ovat tuottaneet kaksi pronssia.

FUTISTA JA LÄTKÄÄ

Kun mietin omaa pelaamistani ja esikuviani, niin huomaa aina arvostaneeni tyylikästä pelaamista. Liverpool on ollut syöttelevä ja tyylikäs joukkue. Keegan, Dalglish ja Maradona olivat kaikki taitavia ja tyylikäitä pelaajia. Heitä ihailin.

Jääkiekossa puolestaan ylivoimainen suosikkini oli Neuvostoliitto. He pelasivat hienoa jääkiekkoa, osasivat luistella ja syötellä. Ensin Harlamov–Petrov–Mihailov oli se troikka, jolta otin jääkiekko-oppini. Sitteen tuli ehkä maailman paras kentällinen: puolustajina Fetisov–Kasatonov ja ketjuna Makarov–Larionov–Krutov.

Tietysti myös kaima Jari Kurrin menestys Edmontonissa oli tärkeää. Pelillisesti meillä ei ollut paljon yhtäläisyyksiä: minä olin leftin pelaaja ja Kurri rightin,

KUNINKAAN TARINA OMIN SANOIN

Jari Litmasen ura maailman suosituimman urheilulajin ehdottomalla huipputasolla on kansainvälisesti merkittävä ja suomalaisittain ainutlaatuinen, ja monet ovat siitä kertoneet ja sitä muistelleet. Nyt puheenvuoro on ensimmäistä kertaa Litmasella itsellään.

Näyttävästi kuvitettu kirja käy läpi Jari Litmasen huikean matkan Lahdesta maailman suurimmille jalkapallostadioneille, Reipas-juniorista Mestarien liigan voittajaksi ja oman aikansa vaarallisimpien hyökkääjäpelaajien joukkoon. Kuningas Litmanen kertoo nyt omin sanoin uransa suurimmista menestyksistä, isoimmista pettymyksistä ja tärkeimmistä henkilöistä matkan varrelta – miten hän itse on tämän kaiken nähnyt ja kokenut.

“Minulla on hyvin brasilialainen suhtautuminen jalkapalloon. Laji on on suuri osa minun persoonaani ja tärkeä osa elämäni.” – Jari Litmanen

#kirja
WWW.KIRJA.FI

99.1 | ISBN 978-951-31-7956-4

